

Czy też macie takie wrażenie, że w końcu roku czas jakby przyspieszał? Wydaje się, że dopiero co pierwsze ptasie trele zwiastowały wiosnę, a tu raptem dawno już minęła złota jesień i nastaly krótkie, mroczne grudniowe dni. I za chwilę przybędzie nam jeszcze jeden rok...

Ale zanim pożegnamy Stary i przywitamy Nowy Rok, zapraszamy do zajrzenia na łamy kolejnego „Awazymyza” – a tak przy okazji: czy wiecie, że oddaliśmy w Wasze ręce już ponad siedem dziesiątków numerów?

W tym wydaniu Hanna Pilecka przedstawia kolejną interesującą współczesną sylwetkę. Tym razem jej rozmówczynią jest kierująca zespołem „Dostlar” Wioleta Firkowicz, która opowiada o swoim dzieciństwie, fascynacjach muzyką i karaïmskim folklorem. Krymsko-trockie pochodzenie i warszawska codzienność stworzyły niezwykle różnorodną mieszankę tradycji przekazywaną w jej rodzinie.

Gdyby ktoś zapytał, co jest najbardziej charakterystyczną cechą kultury karaïmskiej, należałoby mu odpowiedzieć, że miłość do książki. Szczególnie tej dawnej rękopiśmiennej, której egzemplarze z pietyzmem przechowywane są w wielu rodzinach. Wśród manuskryptów szczególną wartość mają karaïmskie przekłady Pisma Świętego. Niewiele jednak wiemy o tych, którzy tworzyli te niezwykle dzieła – tłumaczach i kopistach. Sylwetkę i ród jednego z nich, Zewułuna Rojeckiego z Poniewieża przybliżyła nam Anna Sulimowicz-Keruth.

Najczęściej przedstawiamy życie i dokonania wybitnych męskich postaci z naszej społeczności. Nie należy jednak zapominać o kobietach, które stały u ich boku i zdejmowały z ich barków trud dbania o sprawy codzienne, zajmowania się domem, wychowania dzieci. Warto pamiętać, że niejednokrotnie były to postaci niezwykle. Jedną z takich cichych bohaterki była Nadzieja z Jutkiewiczów, żona orientalisty, profesora Ananiasza Zajączkowskiego. W 100-lecie jej urodzin poznajmy ją ze wspomnień córek i fragmentów jej obszernej korespondencji opracowanej przez Hannę Pilecką.

Klucze do zapomnianych drzwi – relikty przeszłości tej bliższej i tej odległej – mają w sobie coś fascynującego i nierzadko bywają przedmiotem kolekcjonerskiej pasji. Ale kłódki rzadko wywołują takie emocje. Tymczasem mogą być nie tylko popisem kunsztu ślusarskiego, lecz także świadkami i uczestnikami niezwykłych historii. O zaginionej dziś kłodce z drzwi do łuckiej kienesy pisze Mariusz Pawelec. Osobliwy przedmiot, którego dzieje mogą sięgać czasów pojawienia się Karaïmów w mieście nad Styrem, dziś znany jest nam tylko z rysunku z początku XX wieku. I okazuje się, że mógł nie tylko bronić dostępu do domu modlitwy...

Media wciąż donoszą o dramatycznych przeżyciach migrantów na unijno-białoruskiej granicy. Tragiczny los tych, którzy z lęku przed śmiercią i w poszukiwaniu godnych warunków życia musieli opuścić ojczyste strony powinien przypominać nam, że podobny los był niegdyś udziałem także wielu naszych Rodaków. Jednym z nich był Abraham Kuszul, młody krymski Karaïm, którego rewolucyjne wichry wygnały na obczyznę. Jako niemal stulatkowi pytania o dawne życie w rodzinnej Eupatorii i w Paryżu, który stał się jego nowym domem, zadał mu przed laty Zenon Firkowicz z Trok.

Koniec roku to tradycyjnie czas podsumowania tego, co udało się zrobić w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Wiele udało się zdziałać na rzecz promowania wiedzy o naszej kulturze i historii oraz dla umacniania karaïmskiej tożsamości. A przy okazji możemy wspominać miłe chwile i ciekawe wydarzenia: warsztaty muzyczne i malarski plener w Trokach, koncerty karaïmskich piosenek...

Zapraszamy do lektury tego numeru „Awazymyza” i życzymy nam wszystkim zdrowia i pomyślności w Nowym Roku. *Janhy ilba!* ■

Spis treści

W mowie przodków

Iwan A. Kryłow
Лисица и виноград – Tiul'kiu da borla – Lis i winogrona 3

Portret współczesny

Hanna Pilecka
Nuty i kroki, teksty i gesty – rozmowa z Wioletą Firkowicz 4

Znani i nieznani

Anna Sulimowicz-Keruth
Zewułun z rodu „Widzących” 16

Elżbieta i Maria-Emilia
Zajączkowskie
Nadzieja Zajączkowska 21

Maria-Emilia Zajączkowska,
Hanna Pilecka
Listy Pani Profesorowej 22

Hanna Pilecka,
Zenon Firkowicz
Avraam Kouchul: Z Eupatorii do Paryża 28

Z kart przeszłości

Mariusz Pawelec
Intrygująca karaïmska kłódka z Łucka 31

Wydarzenia i ludzie

Mariola Abkowicz
Karaïmska Mapa Muzyczna ruszyła w trasę koncertową 34

Adam J. Dubiński
Wkroczyliśmy w siódmy rok działań 40

Co słyhać?

Kalendarium i wydarzenia 42